

№ исх: 33-2-04/987 от: 20.02.2017

**«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҰЛТТЫҚ БАНКІ»**

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ
МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ

050040, Алматы қ., Көктем-3, 21 үй
тел.: (727) 2704591, факс: (727) 2704703, 2617352
телекс: 251130 BНК KZ, E-mail: hq@nationalbank.kz

20.02.2017ж. №33-2-04/987

РЕСПУБЛИКАНСКОЕ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ

**«НАЦИОНАЛЬНЫЙ БАНК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН»**

050040, г. Алматы, Көктем-3, дом 21
тел.: (727) 2704591, факс: (727) 2704703, 2617352
телекс: 251130 BНК KZ, E-mail: hq@nationalbank.kz

**Қазақстан Республикасы
Парламенті Мәжілісінің
«Халық коммунистері»
фракциясының
депутаттары**

**А. Қоңыровқа
Ж.Ахметбековке
Г.Баймахановаға
М.Магеррамовқа
И.Смирноваға
Т.Сыздықовқа**

Құрметті депутаттар!

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі «Халық депутаттары» ҚДП фракциясының депутаттарына жинақтаушы зейнетақы жүйесінің проблемаларына назар аударғаны үшін алғысын білдіреді. Сіздер көтеріп отырған зейнетақы жинақтарын сақтау, зейнетақы активтерін басқарудың неғұрлым тиімді институционалдық үлгісін таңдау және БЖЗҚ қаражатын лауазымды адамдардың заңсыз пайдаланғаны үшін дербес жауапкершілігі жөніндегі мәселелерді өзекті әрі уақытылы көтеріліп отырған мәселелер деп санаймыз.

1. БЖЗҚ бойынша

БЖЗҚ-ның қызметі «Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы» Қазақстан Республикасының Заңымен реттеледі, онда оның функциялары, міндеттері мен құқықтары тікелей әрі жан-жақты айқындалған. БЖЗҚ-да Ұлттық Банктің немесе өзге мемлекеттік органдардың нормативтік құқықтық актілері шеңберінде оған берілген қандай да бір қосымша құқықтар жоқ. Соған байланысты БЖЗҚ-ның мәселелері бойынша жеке заң әзірлеу орынсыз болып табылады.

БЖЗҚ азаматтармен міндетті зейнетақы жарналарын жинау және солардың есебінен қалыптастырылған зейнетақы жинақтарын төлеу жөніндегі жұмысты жүзеге асыратын жалғыз ұйым болып табылады. БЖЗҚ-ның 232 офистен тұратын өңірлік желісі, оның ішінде 18 филиалы және 196 қызмет көрсету орталығы бар. Жарғылық капиталын қоспағанда, БЖЗҚ қызметі мемлекеттік бюджеттен қаржыландырылмайды. Сондықтан да БЖЗҚ-ға жүктелген, оның ішінде азаматтармен жұмысты жақсарту, БЖЗҚ қызметтерінің қолжетімділігі мен сапасын арттыру, халықты қамтуды кеңейту, дербес деректерді қорғау, IT-инфрақұрылымын дамыту және киберқауіпсіздікті қамтамасыз ету міндеттерін шешу үшін зейнетақы қорының меншікті қаражаты бар, оның қалыптасу көзі комиссиялық сыйақы мен меншікті қаражатын инвестициялаудан түскен кірістер болып табылады. Бұл заңда тікелей айқындалған.

Комиссиялық сыйақы БЖЗҚ-ның меншікті қаражатын толықтырудың негізгі көзі болып табылады. Комиссиялық сыйақы мөлшерлемесін Ұлттық Банк заң қабылданған күннен бастап екі рет төмендетті. Инвестициялық кірістен

алынатын комиссия 2016 жылға 5,25% мөлшерінде белгіленді, бұл 42,5 млрд. теңгеге сәйкес келеді.

БЖЗҚ меншікті қаражатының сақталуын бақылауды күшейту мақсатында Ұлттық Банк 2017 жылғы қаңтарда БЖЗҚ меншікті активтері портфелінің бір бөлігін Ұлттық Банктің өзінің сенімгерлік басқаруына беру туралы шешім қабылдады. Бұл БЖЗҚ-ның меншікті қаражатын мақсатсыз пайдаланудың кез келген мүмкіндігін болдырмауға мүмкіндік жасайды.

2. Жинақтаушы зейнетақы жүйесін дамытудың тұжырымдамалық мәселелері бойынша

Қазақстанның көп деңгейлі зейнетақы жүйесін ұзақмерзімді дамытудың негізгі бағыттары Қазақстан Республикасы Президентінің 2014 жылғы 18 маусымдағы № 841 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасының зейнетақы жүйесін одан әрі жаңғыртудың 2030 жылға дейінгі тұжырымдамасында көрсетілген және үш құрауыштан тұратын: ортақ, жинақтаушы және шартты-жинақтаушы (2018 жылдан бастап енгізіледі) зейнетақы төлемдерін жүзеге асыруды көздейді.

Зейнетақы төлемдерінің әртараптандырылған схемасы көптеген елдерде табысты жұмыс істеуде. Бұл орайда, Тұжырымдаманы әзірлеу кезінде осындай проблемалар («ұлттың қартаюы», ортақ жүйелердің қаржылық орнықсыздығы және жинақтаушы құрауыштарды енгізу қажеттілігі) байқалған Швецияның, Германияның, Норвегияның, Данияның және басқа елдердің тәжірибесі пайдаланылды.

Зейнетақымен қамсыздандырудың кез келген жүйесінің қаржылық орнықтылығы және зейнетақы төлемдері

мөлшерінің барабарлығы (ауыстыру коэффициенті) оның тиімділігінің негізгі көрсеткіштері болып табылады.

Халықаралық еңбек ұйымы зейнеткерлерді ауыстыру коэффициентін кемінде 35 жыл стажы болған кезде жоғалтқан табысының кемінде 40%-ы деңгейде және жылына 12 рет аудару жүйелілігімен қамтамасыз ету қажеттілігін ұсынды.

Ортақ жүйеге қарағанда жинақтаушы құрауыш қаржылық тұрғыдан тұрақты болып табылады: салымшылар өздерінің еңбек кірістерінен зейнетақы жарналарын енгізу және инвестициялық кіріс алу есебінен өздерінің еңбек жолында қанша ақша жинақтаса, сонша ақша алатын болады. БЖЗҚ-дан төлемдер салымшының шотындағы сома біткенге дейін жүзеге асырылады. Төлемдерді жүзеге асыру үшін БЖЗҚ-да қаражаттың тапшы болуы мүмкін емес.

Халықты жинақтаушы құрауышпен қамтуға келсек, онда «Әлеуметтік төлемдерді ведомствоаралық есептеу орталығы» дирекциясының ресми деректері бойынша зейнетақы жүйесінің жинақтаушы құрауышымен қамтылған жұмысы бар халықтың үлесі 71 %-ға дейін өскен.

Бюджеттен төленетін төлемдерді қоса алғанда, зейнетақы төлемдерінің барлық түрін есептеу үшін еңбек стажын БЖЗҚ-ға енгізілген зейнетақы жарналарының саны негізінде есептеуге көшу Халықтың жинақтаушы құрауышпен қамтылуын кеңейту жөніндегі тұжырымдамада көзделген негізгі шаралардың бірі болып табылады.

Зейнетақы активтерін басқарудың инвестициялық стратегиясын әзірлеу мәселесіне қатысты төмендегіні атап өту қажет.

Зейнетақы активтерін басқарудың стратегиясын айқындауды Қазақстан Республикасының Президенті

басқаратын Ұлттық қорды басқару жөніндегі кеңес жүзеге асырады. Кеңестің ұсыныстары негізінде Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысымен зейнетақы активтерінің есебінен сатып алуға рұқсат етілген қаржы құралдарының тізбесі бекітіледі.

Ұлттық Банк зейнетақы активтерін Кеңес айқындаған инвестициялау бағыттары шеңберінде ғана басқарады. Зейнетақы активтерін, әрбір қаржы құралы бойынша инвестициялық портфель құрылымын және инвестициялық декларацияны басқару нәтижелерімен БЖЗҚ сайтында (www.enpf.kz) танысуға болады.

Сонымен бірге Мемлекет басшысының тапсырмасын орындау үшін Ұлттық Банк жинақтаушы зейнетақы жүйесін жетілдіру жөнінде ұсыныстар дайындады. Бұл ұсыныстар қазіргі уақытта Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарауында жатыр.

Құрметпен,

Төраға

Д. Ақышев

№ исх: 33-2-04/987 от: 20.02.2017

**«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҰЛТТЫҚ БАНКІ»**

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ
МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ

050040, Алматы қ., Көктем-3, 21 үй
тел.: (727) 2704591, факс: (727) 2704703, 2617352
телекс: 251130 BNK KZ, E-mail: hq@nationalbank.kz

20.02.2017г. №33-2-04/987

РЕСПУБЛИКАНСКОЕ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ

**«НАЦИОНАЛЬНЫЙ БАНК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН»**

050040, г. Алматы, Көктем-3, дом 21
тел.: (727) 2704591, факс: (727) 2704703, 2617352
телекс: 251130 BNK KZ, E-mail: hq@nationalbank.kz

**Депутатам
Мажилиса Парламента
Республики Казахстан
фракции «Народные
коммунисты»**

**А.Конурову
Ж.Ахметбекову
Г.Баймахановой
М.Магеррамову
И.Смирновой
Т.Сыздыкову**

Уважаемые депутаты!

Национальный Банк Республики Казахстан благодарит депутатов фракции ДПК «Народные коммунисты» за внимание к проблемам накопительной пенсионной системы. Поднимаемые Вами вопросы по сохранности пенсионных накоплений, выбору наиболее эффективной институциональной модели управления пенсионными активами и персональной ответственности за незаконное использование средств ЕНПФ должностными лицами считаем актуальными и своевременными.

1. По ЕНПФ

Деятельность ЕНПФ регулируется Законом Республики Казахстан «О пенсионном обеспечении в Республике Казахстан», где прямо и исчерпывающе определены его функции, обязанности и права. ЕНПФ не обладает какими-либо дополнительными правами, предоставленными ему в рамках нормативных правовых актов Национального Банка или иных государственных органов. В связи с этим представляется нецелесообразным разработка отдельного закона по вопросам ЕНПФ.

ЕНПФ является единственной организацией в Казахстане, осуществляющей работу с гражданами по сбору обязательных пенсионных взносов и выплате пенсионных накоплений, сформированных за их счет. ЕНПФ имеет региональную сеть, состоящую из 232 офисов, в том числе 18 филиалов и 196 центров обслуживания. Деятельность ЕНПФ не финансируется из государственного бюджета, за исключением уставного капитала. Поэтому для решения задач, возложенных на ЕНПФ, в том числе по улучшению работы с гражданами, повышения доступности и качества услуг ЕНПФ, расширению охвата населения, защиты персональных данных, развития IT – инфраструктуры и обеспечения кибербезопасности, пенсионный фонд обладает собственными средствами, источником которых являются комиссионное вознаграждение и доходы от инвестирования собственных средств. Это прямо определено законом.

Комиссионное вознаграждение является основным источником пополнения собственных средств ЕНПФ. Ставка комиссионного вознаграждения с даты принятия закона снижалась Национальным Банком дважды. На 2016

год комиссия от инвестиционного дохода установлена в размере 5,25%, что соответствует 42,5 млрд. тенге.

Для повышения сохранности собственных средств ЕНПФ в январе 2017 года Национальный Банк принял решение о передаче части собственных активов ЕНПФ в доверительное управление самому Национальному Банку. Это позволит исключить любые возможности использования собственных средств ЕНПФ не по назначению.

2. По концептуальным вопросам развития накопительной пенсионной системы

Основные направления долгосрочного развития многоуровневой пенсионной системы Казахстана отражены в Концепции дальнейшей модернизации пенсионной системы Республики Казахстан до 2030 года, утвержденной Указом Президента Республики Казахстан от 18 июня 2014 года № 841, и предусматривают осуществление пенсионных выплат из трех компонентов: солидарный, накопительный и условно-накопительный (вводится с 2018 года).

Диверсифицированная схема пенсионных выплат успешно работает во многих странах. В связи с чем, при разработке Концепции использовался опыт Швеции, Германии, Норвегии, Дании и других стран, в которых наблюдаются те же проблемы («старение нации», финансовая неустойчивость солидарных систем и необходимость введения накопительных компонентов).

Основными показателями эффективности любой системы пенсионного обеспечения являются ее

финансовая устойчивость и адекватность размеров пенсионных выплат (коэффициент замещения).

Международной организацией труда рекомендована необходимость обеспечения пенсионерам коэффициента замещения на уровне не менее 40% утраченного заработка при стаже не менее 35 лет и регулярности отчислений 12 раз в год.

В отличие от солидарной системы накопительный компонент является финансово устойчивым: вкладчики получают ровно столько денег, сколько они накопили на протяжении своей трудовой деятельности за счет внесения пенсионных взносов со своих трудовых доходов и получения инвестиционного дохода. Выплаты из ЕНПФ осуществляются до исчерпания суммы на счете вкладчика. Дефицит средств в ЕНПФ для осуществления выплат невозможен.

В отношении охвата населения накопительным компонентом отмечаем, что по официальным данным Дирекции «Межведомственного расчетного центра социальных выплат» доля занятого населения, охваченного накопительным компонентом пенсионной системы, выросла до 71%.

Одной из основных мер, предусмотренных Концепцией по расширению охвата населения накопительным компонентом, является переход к исчислению трудового стажа для расчета всех видов пенсионных выплат, включая выплаты из бюджета, на основании количества пенсионных взносов, внесенных в ЕНПФ.

Касательно вопроса разработки инвестиционной стратегии управления пенсионными активами необходимо отметить следующее.

Определение стратегии управления пенсионными активами осуществляется Советом по управлению Национальным фондом, возглавляемым Президентом Республики Казахстан. На основании предложений Совета постановлением Правительства Республики Казахстан утверждается перечень финансовых инструментов, разрешенных к приобретению за счет пенсионных активов.

Национальный Банк осуществляет управление пенсионными активами исключительно в рамках направлений инвестирования, которые определил Совет. С результатами управления пенсионными активами, структурой инвестиционного портфеля в разрезе каждого финансового инструмента и инвестиционной декларацией, можно ознакомиться на сайте ЕНПФ (www.enpf.kz).

Также сообщаем, что во исполнение поручения Главы государства Национальный Банк подготовил предложения по совершенствованию накопительной пенсионной системы. Данные предложения в настоящее время находятся на рассмотрении в Правительстве Республики Казахстан.

С уважением,

Председатель

Д.Акишев